EL MALTRACTAMENT A INFANTS I ADOLESCENTS

SEMINARI TARDOR 2008

A. Sebastián (2008)

QUÉ ES UN INFANT?

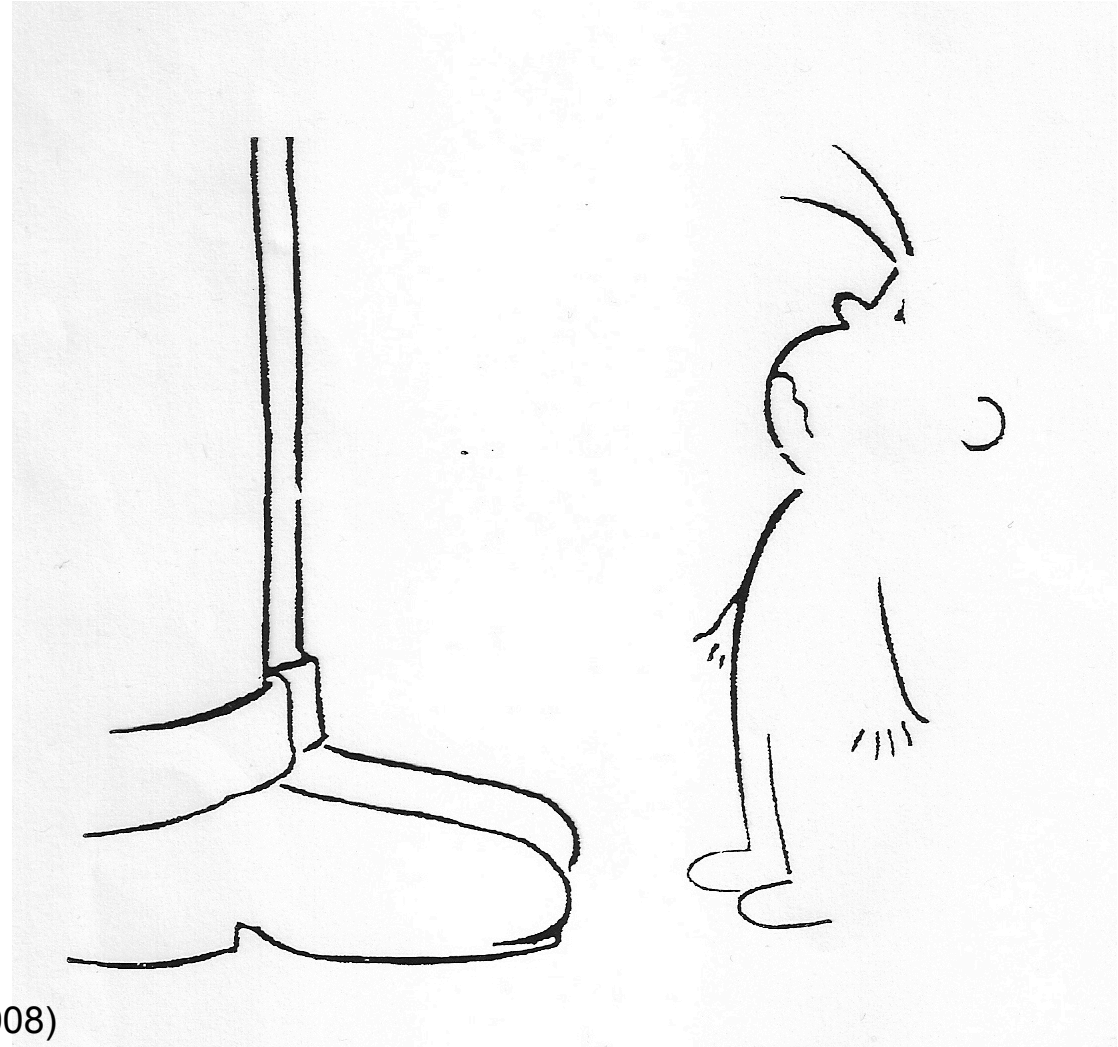

A. Sebastián (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

DEFINICIÓNS de MALTRACTE

- *"TODA VIOLENCIA, PERJUICIO O ABUSO FISICO O MENTAL, DESCUIDO O TRATO NEGLIGENTE, MALOS TRATOS O EXPLOTACIÓN, MIENTRAS QUE EL NIÑO SE ENCUENTRE BAJO LA CUSTODIA DE SUS PADRES, DE UN TUTOR O DE CUALQUIER OTRA PERSONA QUE LE TENGA A SU CARGO"*

  Convención de los derechos de los Niños de Naciones Unidas Art. 19

- *"TOTA VIOLÈNCIA NO OCASIONAL CONTRA LA INTEGRITAT FÍSICA I/O PSIQUICA DEL NEN, O LA PRIVACIÓ PER PART DELS SEUS PARES O D'AQUELLES PERSONES QUE SE ENCARREGUEN I QUE COMPORTA PERJUDICI AL INFANT EN FERIR LO, DIFICULTANT EL SEU DESENVOLUPAMENT O EN CAS EXTREM CONDUIR LO A LA MORT"*

  Parlament Europeu

DEFINICIÓNS

- *"UN INFANT ES OBJECTE DE MALTRACTAMENT QUAN PRESENTA LESIONS FÍSIQUES O PSICOLÓGIQUES NO ACCIDENTALS PRODÜIDES PER ELS RESPONSABLES DEL SEU DESENVOLUPAMENT I QUE SON CONSEQÜENCIA D'UNES ACCIONS FÍSIQUES, EMOCIONALS O SEXUALS, O D'OMISIÓ I QUE COMPROMETEN EL DESENVOLUPAMENT FÍSIC, PSICOLÓGIC EMOCIONAL I SOCIAL DEL NEN/A"*

Associació Catalana per la Infància Maltractada ACIM

A. Sebastián (2008)

MALTRACTAMENTS: SITUACIÓ UNIVERSAL I DE SEMPRE

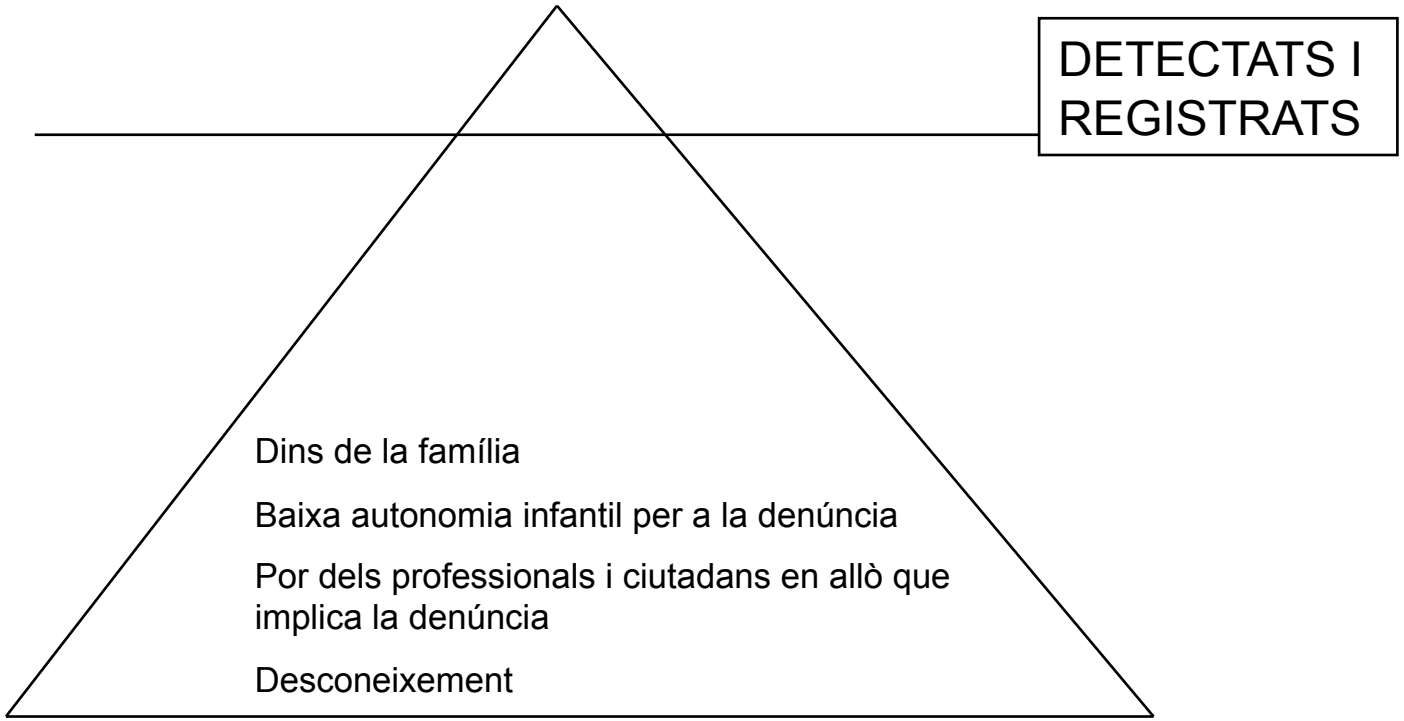

Si no es detecta:

- **50% probabilitats de repetir MT**
- Y un **10% de risc de morir**
- Els que no es morin tindran unes conseqüències molt greus

Cronicitat

A. Sebastian (2008)

EPIDEMIOLOGIA

- ***KEMPE VA DIR QUE EL NOMBRE DE NENS/ES MALTRACTATS MAI SERA CONEGUT***
- **Nomes es detecten entre el 20-30%:**
  - Acostumen a ser el casos més greus de MT físic
  - Els de gran prevalença (abandó, ASI,..) son mes difícils de detectar

A. Sebastián (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

EPIDEMIOLOGIA

- ***FINS I TOT QUAN ES DETECTEN NO ES REGISTREN***
- La ISPCAN (Internacional Society for Prevention of Child Abus and Neglect) al any 1992 va fer una enquesta entre 30 països
- En 16 països desenvolupats el 50% no tenen registres centralitzats
- En 14 països en vies de desenvolupament el 75% no tenen registres centralitzats

A. Sebastián (2008)

EPIDEMIOLOGIA

- CATALUNYA

Estudi DGAI (*)	1991	2000
detectats	0,4%	1,8%
Negligència	78,5%	72,7%
Psicològics	43,6%	38,8%
Físics	27%	15,5%
Laborals	9,3%	2,5%
Prenatals	3,1%	4,1%
Sexuals	2,1%	9,2%

Prevalença de 18,04 per 1000 en el 2000 per que:
- han participat més serveis
- més preparació dels professionals

Cada nen/a pateix 1,45 MT

(*) Elaborats en col·laboració amb ACIM (Associació Catalana per la Infància Maltractada

A. Sebastian (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

EPIDEMIOLOGIA

- Segons dades del Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales (recollides per el CIMU)
  - El MT en el ambit familiar han augmentant 2001 (2614 casos de MT), en el 2003 (4944 MT) y al 2005 (6438 MT)
  - Aquest augment es dona principalment entre els menors de 13 anys que passen de 1162 en el 2001 a 2900 casos al 2005

A. Sebastián (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

EPIDEMIOLOGIA CONCLUSIONS

Sabem que els Maltractes:

- **Son més freqüents en nens que en nenes**
- **La majoria reben més d'un maltractament**
- **Hi ha maltractaments en totes les edats**
  - ❖ **MT Físic menors de 2 anys**
  - ❖ **ASI a partir dels 9 anys i augmenten entre els 12-15 anys**
- **Es donen quan hi ha acumulació de factors de risc i escassos recursos protectors**

A. Sebastian (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

MALTRACTES INFANTILS

MALTRACTAMENT

TRACTE INDEGUT **(RISC)**

TRACTE ADECUAT
(SOCIALMENT ACCEPTAT)

BON TRACTE

A. Sebastián (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

CLASIFICACIO

- **INTRAFAMILIARS**
  - **FÍSIC**
    - **SD. DE MÜNCHHAUSEN PER PODERS**
  - **PSICOLOGICS O EMOCIONALS**
  - **PER NEGLIGENCIA**
  - **PER ABANDONAMENT**
  - **SEXUALS**
  - **PRENATALS**

A. Sebastián (2008)

CLASIFICACIO

- **EXTRAFAMILIARS**
  - **INSTITUCIONALS**
  - **EXPLOTACIÓ SEXUAL**
  - **EXPLOTACIÓ LABORAL**
  - **CONSUMISME**
  - **URBANISME**
  - **.....**

A. Sebastián (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

MALTRACTAMENT FÍSIC

- **ES QUALSEVOL ACCIÓ NO ACCIDENTAL PER PART DELS PARES O PERSONES QUE TENEN CURA DELS INFANTS QUE ELS PROVOQUI DANY FÍSIC O MALALTIES**

- **QUÈ ENS FARÀ SOSPITAR?**
  - **RETARD AL DEMANAR ASSISTÈNCIA**
  - **HISTÒRIA INACCEPTABLE**
  - **HISTÒRIA DISCORDANT**
  - **HISTÒRIA CONTRADICTORIA**
  - **HISTÒRIA PREVIA "D'ACCIDENTS" REPETITS**
  - **MILLORA CLÍNICA DURANT EL INGRÉS**

A. Sebastián (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

MALTRACTAMENT FÍSIC

- **QUÈ ENS AJUDA A FER EL DIAGNOSTIC?**
  - **LESIONS CUTÀNEO-MUCOSES**
    - **HEMATOMES ICONTUSIONS**
    - **CREMADES**
    - **ALOPECIES TRAUMÁTIQUES**
    - **LESIONS MUCOSES**
  - **LESIONS OSTEOARTICULARS**
    - **FRACTURES**
  - **LESIONS INTERNES**
    - **INTRACRANEALS**
    - **VISCERALS I TORÀCIQUES**
  - **LESIONS OCULARS**
  - **LESIONS ANUS-GENITALS**

A. Sebastián (2008)

SD. DE MÜNCHHAUSEN PER PODERS

- **CONSISTEIX EN LA DESCRIPCIÓ DE FETS FALSOS O PER LA PROVOCACIÓ DE SIMPTOMES DE MALALTIA PER PART DELS PARES O TUTORS EN UN INFANT PER GENERAR UN PROCÉS DE DIAGNÓSTIC I ATENCIÓ MÈDICA CONTINUADA**

A. Sebastián (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

SD. DE MÜNCHHAUSEN PER PODERS

- **INDICADORS**

- **SIGNES I SÍMPTOMES INVENTATS, INCONGRUENTS, REPETITS, CONFUSOS I PERSISTENTS. NOMÉS EN PRESÈNCIA DE LA MARE**
- **MALALTIA INEXPLICABLE, FICTÍCIA, PERLLONGADA I RECURRENT**
- **DISCREPÀNCIA ENTRE L'HISTORIA I LES MANIFESTACIONS CLÍNIQUES**
- **LES MARES MANIFESTEN UNA ESPECIAL VENERACIÓ O SOBREPROTECCIÓ AL FILL. NO EL VOLEN DEIXAR MAI SOL**
- **MÚLTIPLES INGRESSOS EN DIFERENTS HOSPITALS PER EVITAR SOSPITES**
- **MARES EXTRAORDINÀRIAMENT ATENTES I COL·LABORADORES, PERÒ A LA VEGADA DESPREUCUPADES DE LA SALUT DEL SEU FILL**
- **MARES QUE SOLEN TENIR CONEIXEMENTS O ESTUDIS MÈDICS O D'INFERMERIA**
- **ELS NENS NO REPONEN ALS TRACTAMENTS HABITUALS**
- **ANTECEDENTS FAMILIARS DE NENSMORTS DE FORMA INEXPLICABLE O SOBTADA**

A. Sebastian (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

MALTRACTAMENT PER NEGLIGENCIA I ABANDONAMENT

- **SON AQUELLES SITUACIONS EN LES QUALS LES NECESSITATS BÀSIQUES DE L'INFANT (FÍSIQUES, SOCIALS I PSICOLOGIQUES) NO SON ATESES, DE MANERA TEMPORAL O PERMANENT, PER CAP DELS MEMBRES DEL GRUP ON CONVIU**
- **LES REPERCUSIONS QUE TINDRAN EN ELS NENSSERAN MÉS O MENYS GREUS COM MÉS PETITS SIGUIN I COM MÉS ES PERLLONGUEN**

A. Sebastián (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

MT PER NEGLIGENCIA I ABANDONAMENT

- **QUÈ ENS AJUDA A FER EL DIAGNOSTIC ?**

- **MANIFESTACIONS FÍSIQUES**
  - RETARD PONDERO-ESTATURAL
  - MANCA D'HIGIENE PERSONAL
  - LESIONS PER EXPOSICIÓ INADECUADA A CONDICIONS CLIMÀTIQUES
  - TRASTORNS RELACIONATS AMB LA MANCA D'ALIMENTACIÓ
  - CARIES DENTAL EXTENSA
  - PLAGIOCEFÀLIA I/O ALOPECIA LOCALITZADA EN LA ZONA OCCIPITAL
  - CANSAMENT NO HABITUAL
  - INFANT QUE HA ESTAT ABANDONAT

MALTRACTAMENT PER NEGLIGENCIA I ABANDONAMENT

- **MANIFESTACIONS CONDUCTUALS**
- **RETARD PSICO-MOTOR**
  - **PERSONAL/SOCIAL**
  - **LLENGUATGE**
  - **MOTRICITAT GLOBAL**
  - **MOTRICITAT FINA**
- **TRASTORNS DEL COMPORTAMENT**
  - **ACTITUT D'INDIFERÈNCIA, SENSE INTERES PEL JOC, PER L'ENTORN, MIRADA PERDUDA, AMB APATIA**
  - **TRASTORNS DE L'ALIMENTACIÓ**
  - **ACTITUTS D'AGRESSIÓ A L'ENTORN, D'AUTOAGRESSIÓ I/O AUTOESTIMULATIVES**

A. Sebastián (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

MALTRACTAMENT PER NEGLIGENCIA I ABANDONAMENT

- **TRANSTORNS A L'ÀMBIT ESCOLAR**
  - SOMMOLÈNCIA HABITUAL
  - ABSENTISME SESNSE JUSTIFICACIÓ
  - RETARDS A L'ENTRADA I RECOLLIDES RÁPIDES
  - NO PROGRESA ADEQUADAMENT
  - DESMOTIVACIÓ DESPRÉS D'UNA EVOLUCIÓ POSITIVA

A. Sebastián (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

MALTRACTAMENT PER NEGLIGENCIA I ABANDONAMENT

- **MANIFESTACIONS DE COMPORTAMENT NEGLIGENT EN ELS RESPONSABLES DEL NEN/A**
  - **MANCA DE VACUNACIONS I/O CONTROL DEL CALENDARI VACUNAL**
  - **POCA SUPERVISIÓ I VIGIALNCIA AMB RISC D'ACCIDENTS**
  - **MANCA DE DEDICACIÓ I ATENCIÓ A LES NECESITATS AFECTIVES I EDUCATIVES**
  - **MANCA DE DISCIPLIMA CORRECTORA POSITIVA**
  - **ORGANITZACIÓ FAMILIAR MOLT DEFICIENT**

MALTRACTAMNET PSICOLÒGIC O EMOCIONAL

- **ES AQUELLA SITUACIÓ CRÒNICA EN LA QUAL ELS ADULTS RESPONSABLES DE L'INFANT, AMB ACTUACIONS O PRIVACIONS, LI PROVOQUEN SENTIMENTS NEGATIUS ENVERS LA SEVA PROPIA AUTESTIMA I LI LIMITEN LES INICIATIVES QUE TÉ**

A. Sebastián (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA ACIM

MALTRACTAMENT PSICOLÒGIC O EMOCIONAL

- **DINS D'AQUEST TIPUS DE MALTRACTAMENT ES DISTINGEIX EL QUE ES POT PRODUIR PER CONDUCTES ACTIVES DE L'ADULT (REBUTJAR, AÏLLAR, TERRORITZAR, CORROMPRE,..) LLAVORS ES TRACTA DE MT. EMOCIONAL, O BE PER OMISSIÓ DE CONDUCTES (IGNORAR,...) EN AQUEST CAS ES ABANDONAMENT EMOCIONAL**

- **LA DURADA, LA INTENSITAT I LA EDAT DEL NEN TINDRAN UNA IMPORTÀNCIA CAPITAL A L'HORA D'ESTABLIR UN PRONOSTIC**

A. Sebastián (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

MALTRACTAMNET PSICOLÒGIC O EMOCIONAL

- **QUÈ ENS AJUDA A FER EL DIAGNÒSTIC**
- **INDICADORS DE PARES O TUTORS**
  - **REBUIG: S'EDUCA DESVALORANT**
  - **AÏLLAMENT: ES PRIVA L'INFANT DE LES OPORTUNITATS D'ESTABLIR RELACIONS SOCIALS**
  - **TERRORITZAMENT: ES TRACTA D'UTILITZAR LA POR COM A INSTRUMENT DE CONTROL**
  - **CORRUPCIÓ: ES FACILITEN I REFORCEN PAUTES DE CONDUCTA ANTISOCIAL O DESVIADES**
  - **IGNORAR-LO: NO HI HA DISPONIBILITAT DELS PARES CAP A L'INFANT I/O FALTA DE COMUNICACIÓ**

MALTRACTAMNET PSICOLÒGIC O EMOCIONAL

- **INDICADORS DELS INFANTS**
- **FÍSICS:**
  - **EN < DE 3 ANYS**
    - **HIPOTROFIA PER ABANDONAMENT**
  - **EN > DE 3 ANYS**
    - **RETARDS EN EL DESENVOLUPAMENT**
    - **PERTORBACIONS DEL LLENGUATGE**

- **CONDUCTUALS**
  - **TRASTORNS DEL DESENVOLUPAMENT EMOCIONAL I INTEL·LECTUAL, DE CONDUCTA, NEURÒTICS, PSICÒTICS, DE PERSONALITAT, PSICOSOMÀTICS, ETC...**

A. Sebastián (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

MALTRACTAMENT PRENATAL

- **PARLEM DE MALTRACTAMENT PRENATAL QUAN UNA DONA EN PROCÉS DE GESTACIÓ NO TÉ CURA, DE FORMA CONSCIENT O INCONSCIENT, DE LES ATENCIONS NECESSÀRIES QUE DEMANA EL SEU ESTAT, AMB RISC DE PERJUDDICAR AL FETUS**

A. Sebastián (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

MALTRACTAMENT PRENATAL

- **QUÈ ENS AJUDA A FER EL DIAGNÒSTIC?**

- **CONSUM DE FÀRMACS AMB CAPACITAT IATROGÉNICA**
- **CONSUM MATERN D'ALCOHOL, TABAC I ALTRES DROGUES**
  - **SD. ALCOHOLIC FETAL**
- **L'ASSISTÈNCIA MÉDICA INSUFICIENT I/ O INCORRECTA DURANT L'EMBARÀS**
- **RISC D'INFECCIONS MATERNES DE TRASMISSIÓ VERTICAL**
- **ABUSOS FÍSICS CONTRA LA MARE O CONTRA EL FETUS**
- **NEGLIGENCIA PATERNA PEL QUE FÁ A LES NECESSITATS DE LA MARE DURANT LA GESTACIÓ**
- **CONTAMINANTS AMBIENTALS I/O LABORALS**
- **NUTRICIÓ DEFICIENT**
- **MARGINACIÓ**
- **EMBARASSOS NO DESITJATS I/O AMAGATS**

A. Sebastian (2009)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

ABUS SEXUAL

- **ES AQUELLA SITUACIÓ EN LA QUAL UN INFANT O UN ADOLESCENT PARTICIPA EN ACTIVITATS SEXUALS QUE VIOLEN ELS TABUS SOCIALS I LEGALS DE LA SOCIETAT, QUE ELL NO COMPREN O PER ALS QUALS NO ESTÁ PREPARAT D'ACORD AMB EL SEU DESENVOLUPAMENT I QUE, PER TANT, NO HI POT DONAR CONSENTIMENT**

- **ES PODEN DEFINAR TRES TIPUS:**
  - **AMB ABSENCIA DE CONTACT**
  - **AMB CONTACT SENSE PENETRACIÓ**
  - **AMB PENETRACIÓ**

A. Sebastián (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

ABUS SEXUAL

- **QUÈ ENS AJUDA A FER EL DIAGNÓSTIC ?**

- **LA REUNIÓ D'UN CONJUNT DE TROBALLES ES EL QUE ENS DONARÁ EL DIAGNÒSTIC:**
- **LA HISTORIA CLINICA EXPLICADA PEL MENOR**
- **LA HISTRIA CLÍNICA DE LA FAMILIA**
- **SÍMPTOMES, TROBALLES FÍSIQUES**
- **SIGNES D'ALTRES TIPUS DE MALTRACTAMENT**
- **TRASTORNS DE CONDUCTA**
- **PROVES COMPLEMENTARIES**
- **INFORMES D'ALTRES PROFESSIONALS, TREBALLADORS SOCIALS, PROFESSORS,..**
- **...**

A. Sebastián (2008)

ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA INFÀNCIA MALTRACTADA

ABUS SEXUAL

- **EXPLORACIÓ FÍSICA**
  - **EXPLORACIÓ GENERAL**
  - **EXPLORACIÓ GENITAL**
  - **EXPLORACIÓ ANAL**
  - **EXAMENS COMPLEMENTARIS**
    - **CULTIUS**
    - **MANOMETRIA RECTAL**
    - **...**
- **CONCLUSIONS DE LA EXPLORACIÓ FÍSICA**
  - **NORMALS**
  - **COMPATIBLES**
  - **SOSPITOSES**
  - **DEFINITIVES**

GRÀCIES

Associació Catalana per la Infància Maltractada
Gran de Gràcia, 241, 1er
08012 Barcelona
http://www.acim.cat
www.ecpat-esp.org
http://www.tecnologiasegura.cat